

שמורה משעת קצירה

פסחים מ, א

ואמר אביי לא ליחרוך איניש תרי שבולי בהדי הדדי, דילמא נפקי מיא מהאי ובלע אידך, ואתיא לידי חימוץ ... והדר ביה אביי מההיא דכל אגב מדלייהו לא מחמצי, דאמר אביי האי חצבא דאבישנא סחיפא שרי, זקיפא אסור. רבא אמר אפילו זקיפא נמי שרי, מי פירות נינהו ומי פירות אינן מחמיצין.

שו"ת מעיל צדקה סי' סט

נראה לי ... דכל אגב מדלייהו לא מחמיץ, כמו שאמר אביי ... והכי נמי אפשר לומר גם כשנתייבש לגמרי לא חיישינן לחימוצו ... ומכל שכן כשעדיין קליפתן החיצונה עליהן ... אע"ג דרבא פליג עליי, ואמר דמי פירות הם, הרי אפשר לומר דלא פליג עליו בזה, אלא דמוסיף לומר דמי פירות הוא שאינו מחמיץ.

שוע"ר סי' תנג

טו ומהו שימור זה האמור בתורה, הוא כשרואה אותה קרובה לבא לידי חימוץ ישמרנה וישתדל בה שלא תחמיץ, כגון מתחלת לישתה ואילך שכבר באו עליה מים והיא קרובה להחמיץ אם לא ימהר להתעסק בה בידיים בלישתה ועריכתה ואפייתה, צריך ישראל בן דעת להתעסק בעסקים הללו לשם מצה. אבל לא נכרי ולא חרש שוטה וקטן כמו שיתבאר בסי' ת"ס.

אבל קודם הלישה אין צריך שישמור ישראל את הדגן או את הקמח שלא יבא עליהם מים, אלא כל דגן שבא לפנינו ואין אנו רואין שום חשש חימוץ, מותר לטוחנו לפסח. וכן כל קמח הבא לפנינו ואין אנו רואין בו שום חשש חימוץ, מותר ללוש ממנו, אפילו מצת מצוה, ואין חוששין שמא קמח זה בא מתבואה שנפלה מים עליה ונתחמצה, כי אין מחזיקין איסור מספק.

טז וכל זה מעיקר הדין, אבל כבר נהגו כל ישראל לשמור החטים של מצת מצוה משעת טחינה ואילך, לפי שאז הם קרובים לבא לידי חימוץ, שהרי מקרבין אותן אל המים כשמביאין אותן לבית הרחיים של מים לטחון. וגם כשטוחנין ברחיים של יד, רגילות הוא בשאר ימות השנה לרחוץ החטים קודם טחינתן, והן קרובין לבא לידי חימוץ, לפיכך צריך שישראל ישמרם מחימוץ בשעת הטחינה. אבל הטחינה עצמה מותרת אפילו ע"י נכרי, כגון ברחיים של יד, רק שישראל בן דעת יעמוד על גביו מתחלת הטחינה עד סופה.

יז ואם הוא שעת הדחק שאי אפשר למצוא חטים לשמרם משעת הטחינה ואילך, מעמידין על עיקר הדין, ומותר ליקח קמח מן השוק אפילו למצת מצוה, ואין חוששין שמא קמח זה בא מתבואה שנפלו עליה מים. ומכל מקום במקומות שנוהגין לרחוץ החטים קודם הטחינה, ושוהין אותן במים איזה זמן, אסור לקנות קמח מן השוק אפילו בשעת הדחק, שכל דגן שנפלו עליו מים ושהו עליו כשיעור מיל הוא בא לידי חימוץ.

יט וכל זה בשעת הדחק אבל שלא בשעת הדחק ישראל קדושים ונוהגין להחמיר, אפילו במצות של כל ימי הפסח, לשמור אותם משעת טחינה ואילך, ולא ליקח קמח מן השוק אפילו בדרך המותר בשעת הדחק.

אבל החטים של מצת מצוה, טוב להחמיר אם אפשר לשמרם משעת קצירה ואילך שלא יפלו עליהם מים, לפי שיש אומרים שמדברי סופרים אין אדם יוצא ידי חובתו בפסח אלא במצה ששמרה ישראל מחימוץ מתחילת שעה שהיתה ראויה לבא לידי חימוץ, דהיינו מיד בתלישת השבלים מהמחומר, שאז אם היו נופלים עליהם מים היו מחמיצין (אבל בעודם במחומר אינם באים לידי חימוץ, אם הם צריכים לקרקע, כמו שנתבאר בסי' תס"ז).

שוע"ר סי' תסג

א מותר לחרוך שני שבלים ביחד, וכן מותר למלאות קדירה שבלים ליבשם בתוך התנור, ואין חוששין שמא על ידי חום האור יצאו מים משבולת אחת ויפלו על גבי חבירתה ותחמיץ, לפי שמים אלו נקראים מי פירות ואינן מחמיצין.

שוע"ר סי' תסז

י ואף אותם ערימות שראינו שנפלו עליהם גשמים, תולין להקל שמא לא נכנסו הגשמים אלא בשבלים העליונים, אבל לא בבטן הערימה, ואם תמצא לומר נכנסו שמא לא הספיקו להחמיץ.

יב דגן שמחומר לקרקע אם נתייבש לגמרי, ואין צריך עוד לינק מן הארץ, הרי הוא כתלוש ומונח בכד ויכול לבא לידי חימוץ אם ירדו עליו גשמים.